

အလဏီ။ အလေဝ်။ သွအလေဝ်။

အလေဝ် = အလဏီ - အဓိပ္ပါယ်(၁)

‘ပွဲက်’/‘ပွဲက်စိုတ်’။ ‘ဝှပ်’/‘ဝှပ်စိုတ်’။ ‘ဂရူကာ’။

ဝေါဟာရမန် ‘အလေဝ်’ ကော် ‘အလို’ ဝှံ အဲဝှံညာတ်ကေတ်လဝ် အဓိပ္ပါယ်တုပ်သွဟ်ဒိုင်ရင်သ္တုအ် တဲ မှံအဓိပ္ပါယ် ‘ပွဲက်’၊ ‘ပွဲက်စိုတ်’၊ ‘ဝှပ်’၊ ‘ဝှပ်စိုတ်’၊ ‘ဂရူကာ’ မဒ်ရ။ ဥဒါဟိုရ်ဂမ္တိုင်ဗွဲသွဝ်ဝှံ သြဝ်လုတ်စိတ်တည်။

‘အလေဝ်’

- ဗောဓိသတ်ဒ်တစိုင် သိုက်စစ ဝှံဒီစွ၊ စွဒိုက်တမုက်ဇကု ဝှံဒ်ကျင်စိုပ်ကို နဇဇောင်မတ် မဇိပ်ဝှံ ခါမသ္တုမဲ့၊ ဝှံဒ်စွမကျင်နူတလုင်သတြ၊ ဝှံဒ်စတဲမဒ်ပရိုက် ဗွတ်အတ္တဘ်မဒ်သတ် ညာတ်တဲ၊ အလေဝ်မဟဲကိုစွ စနိန်ကြံကွဲတဲ မအာဝှံဒီစွသ္တုင်မဗ္ဗးဒုဟ်တအ်ဂှ်။ ---။ (၅၅၀။ ၉-၂၁။ ပ-၆၈။ အစွောံ။) (= ဗောဓိသတ်တိုင်တုန် နမတ်ပညာဇကု ခါရသ္တုဝှံ ပိုင်ခြာရင်တဲ စွမကျင်နူလုမဒ်သတြ၊ ယံရဝှံဒ်ကေတ်စမုး ဗွဲစွတ်ဒးဘဲပွန်လုတဲ အတ္တဘ် ခန္ဓဇကုဒးထောင်ကျိဟ်အာ ဒးချိတ်ဘဲလုရောင်ဂှ် ချပ်ဂြင်ညာတ်ကေတ် ပရိုက်ဘဲသ်ဂှ်တဲ ပွဲစွမုာ်ကိုဒုဟ်အန္တရဲသ်ဂှ် ဟွံမဲ့ပွဲက် ဟွံမဲ့ဝှပ်စိုတ် ကြံထေံစးကိုစွဂှ်တဲ အာဝှံဒီစွသ္တုင်မဗ္ဗး ဘဲ မဗ္ဗးဒုဟ်တအ်ဂှ်ဟေင်မိဂုး။) (အလေဝ်ဟွံမဲ့ကိုစွ = ပွဲက်ဟွံမဲ့ကိုစွ။ ဝှပ်ဟွံမဲ့ကိုစွ။)
- ဝေသန္တဝ်မဒ်သွဟ်သြင် ဝှံကျပ်မဒ်ညင်ကွင်ရတ်ရ။ ကာလကွင်ရတ်မဒ်အ်ဒိုင်မုက်သွဟ်ဂှ် အလေဝ်ဝေသန္တဝ်ဟွံမဲ့ရ။ သြက်ဗွန်အာ ဝှံကျပ်ဒးပကာဂစိုတ်ဗက်ဂးကိုရ ဗက်ဝှံဒ်မတ်ဝှံအာ ညင်ရသ်ဂှ်ကိုရ၊ ညာတ်ဝှံကျပ်ပကာဂစိုတ်တဲ ခစင်ပွိုန်ကွိပ်ဝှံကျပ်လ္လုထွဲတဲ သိုလ္လီလွာ် သိုက်ယံသရောတ်သအပ် ပရိုင်ဒဒိုက်တသိုက်တဲ။ ---။ (ဇာတ်ဝေသန္တဝ်။ အစွောံ။) (အလေဝ်ဟွံမဲ့ = ပွဲက်ဟွံမဲ့။ ဟွံသွဂရူကာ။) (ပွဲမုဗ္ဗာ “ဆရာတော်မင်းဘူးဦးဩဘာသ” မချူလဝ်ဂှ် ဂလာန်သိုင်ဝေသန္တဝ် မယံတ်ကိုဝှံကျပ်မဒ်ဝှံ ဟွံမဲ့ရောင်။)
- တုအ်သိန္နရတ်တုအစောံဂှ်စိုန်ဒ်ကို ကျာလေင်ကပ်ပိုက်ကသီဗွောံပြောံကွဲတဲ ဆုသွာ်သွဇ ဝှံဒ်အပြောံတအ်ဂှ် မူရ်အလေဝ် ကျာလေင်ကပ်မသွဇမိုက်နွံတုန်ရော။ (၅၅၀။ ၉-၂၅။ ပ-၇၁။ အစွောံ။) ဗတ်ဗ္ဗာ/ မြင်းမိုရ်တောင်ကြီးကို တိုက်ခတ်လဲဖြိုနိုင်စွမ်းသော ကမ္ဘာ

ဖျက်လေသည် ဆွေးမြည့်လေပြီးသော အချည်းအနှီးသောသစ်ကို အဘယ်မှာလျှင် ဂရုစိုက် ခံ့ညားအံ့နည်း။ (သုတေသီ)

- “ယုံဂမ္ဘီ၊ ခပ်ရာဂကိလေသမှူးဝှံ့ကို ဂမ္ဘီမဖျံ့ညင်တလအဲတံ့ကို မှုဂ်ဥေဟံ့ဝှံ့ကသီကွေ့ဒ်ရော။ ကျာလေင်ကပ်မဇ္ဇော်ဒြဟတ် မပိုက်ဗဒေါမ်ကွေ့တံ့သိန္နရတ်မာန်ကို ပွဲသုဆုဇမ္မဟ်တံ့ မူအလေင်ကျာလေင်ကပ် ဇ္ဇီမုက်နွံတုန်ရော။” (၅၅၀။ ၉-၄၉၁။ ၇-၃၀၄။ အစွောံ။) ဗတ်ဗျာ/ “ရဟန်း၊ ဤအားကြီးစွာသော ရာဂကိလေသာသည် သင်ကဲ့သို့သောသူကို အဘယ်ကြောင့် မတုန်လှုပ်စေနိုင်ဘဲ ရှိလတ္တံ့နည်း။ မြင်းမိုရ်တောင်ကြီးကိုပင် နတ်လှဲခြင်းငှာစွမ်းနိုင်သော ကမ္ဘာဖျက်လေသည် သစ်ရွက်ခြောက်မျှကို အဘယ်မှာလျှင် မျက်နှာထောက်ရှုခြင်း ရှိပါငြား အံ့နည်း။” (သုတေသီ)

‘အလို’

- (ညးပန်တအံ့ဂ်) ညာတ်ဒုဟ်ကာမဂုဏ်မသုန်ပြကာတဲ တိတ်ဂြိုပ်ဟေမဝန် ပဂမ္ဘီရသိ ဝှံ့ဇျာန် အဘိညာန် ဗျိုပ်တိ.ကလောင်အကာသ စွသတ်ဆုရိဟ်ဇုက် သတ်ဆုမပအဟာ စိုတ်ဋူးဒိုင်ညင် ပညာရီ ညင်ဂစံဂြိုပ် မစသတ်ဆုစွဲတဲ ပွဲရ်သတ်ဆုဂ် ရ်အလိုဟံ့မွဲကို၊ စသိုင်အရီခပ်မေ ထုန်ဖဲတဲ ပွဲခပ်မေထုန်ဂ် ဒိုက်ကျိအယုက် မဟံ့ဝှံ့ကလောင်ဇ္ဇီပွန်ရ။ ညင်စိုပ်ကွင်ပါကဟင်ထပ် မပပ်အာစိုပ်လစရတ်တဲ ဝေင်ဂြိုပ်ဗွိုပ်ဗွက် စစွဖဲလဲတဲ ဒးပယာံသွပ်တဲ ထောံကွေ့လစရတ် ပပ်မှတ်ကလောင်စ တွအံထပ်စိတ္တကုတ်တဲ ရ်အလိုမဟံ့မွဲကိုလစရတ်ကို၊ ညင်သတ်ဂ်ကိုရ ရ သိပန်စသိုင်အရီသိုက်ဖဲလဲတဲ ပွဲအရီသိုက်ဖဲဟံ့ကလောင်မှ်သွာ အလိုဟံ့မွဲရ။ (ဇာတ်ဝိဓု ရ။ ၈။ အစွောံ။ နဲပါန်လှစွတ်ဒါန်လဝ်။) (အလိုဟံ့မွဲ = အလေဝ်ဟံ့မွဲ = အဇုပ်ဟံ့မွဲ။ ပိုက်ဟံ့မွဲ။ ဝှံ့ဟံ့မွဲ။)
- သိုင်မိင်ဂလာန်ဗောဓိသတ်တဲ သတ်ဝှံ့သိုင်ချပ်ရ။ “ဝှံ့ကျာ်သျှိုက်အဲဂ် နအလိုစိုတ်အဲ ရောင် အဲ ကိုကောန်ပြောဟိတ်တဲရ။ အဲကိုညးတဲဂ် အဲပွန်စိုတ်ဟံ့မာန် အဲစံင်တူတ်ပွန်ဂ် ပွဂ် ဟံ့ ထေက်ကြိုက်ညိသံ့။ ---။” (၅၅၀။ ၉-၄၀၁။ ၃-၄၆၇။ အစွောံ။) (နအလိုစိုတ်အဲ = နပိုက်စိုတ်အဲ။ နဝှံ့စိုတ်အဲ။) ပွဲမူဗျာ/ မင်းသည် ဘုရားလောင်း၏ စကားကိုကြား၍ “ငါ သည် မိမိစိတ်ဖြင့်လျှင် ပုရောဟိတ်သားအား မိဖုရားကိုပေးပြီး၍ မိမိစိတ်ကို ခိုင်စိမ့်သော ငှာ မတတ်နိုင်။ စိုးရိမ်ပင်ပန်း၏။ ငါ့အား ဤသို့စိုးရိမ်ပင်ပန်းခြင်းသည် မလျောက်ပတ်။ ---” (ဟုကြံ၏။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ The king, hearing the Bodhisatta’s words, reflected: “I gave the queen to the priest’s son **of my own thought**: now I cannot control my thought, I sorrow and pine: this is not worthy of me. ---.” (The Jataka: Vol. III & IV: Book VII: p-209)

- ကျပ်မိင်တဲဂးရ။ “ယံ့မွဲးတံ၊ ဟိုတ်မွဲးတံတိဗွတ်ဗွတ်အိုတ်တဲ မွဲးတံဟံဂွံတ်ပွဲအလိုအသီတဏှာဂ် တဲ မွဲးတံမဂွံဖျံနင်ဒြပ်ရတ်ဂ် ဒိုက်မစိုပ်သိုဝ်ရောင်။ ညးမွဲက်မတဲတဲတံဂ်ကိုလေဝ် ဟိုတ်ဟံ တိဗွတ်ဗွတ်တဲ ဟိုတ်မတ်ပွဲအလိုလောဘတဏှာဂ်တဲ ဒြပ်ကို လမျိုကို မဒးထောံကွေံတဲရ” (ကျပ်တြဲဂး။) (၅၅၀။ ၆-၄၉၃။ ၇-၃၂၈/၃၂၉။ အစောံ။) (တပွဲအလိုလောဘတဏှာ = တပွဲအလိုအသီလောဘတဏှာ။ ဒေဝ်ဗက်အလိုက်လောဘတဏှာ။ ဒေဝ်ဗက်အတိုင်ပိုက် လောဘတဏှာ။) ပွဲမူဗျာ/ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားသည် “သင်တို့သည် ရှေးဦးစွာ အတိုင်း အရှည်ကို သိကုန်သောကြောင့် တဏှာအလိုသို့ လိုက်သည်မဖြစ်ကုန်မူ၍ ဥစ္စာကို ရကြ ကုန်၏။ ရှေးဦးစွာကား အတိုင်းအရှည်ကို မသိသောကြောင့် တဏှာအလိုသို့ လိုက်ကုန် သည်ဖြစ်၍ ဥစ္စာကို၎င်း အသက်ကို၎င်း စွန့်ရဘူးလေကုန်ပြီ” ဟုမိန့်တော်မူ၍ -။ (၅၅၀။ ၈တု-၃၃၃။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ Said the Master, “This treasure you have received for your moderation, and because you have not given yourselves into **the power of desire**; but in former days men were immoderate, and were in **the power of desire**, and thereby they lost treasure and life both.” (The Jataka: Vol. III & IV: Book XIV: p-221)

တင်သဒ္ဓါ။ ပွဲပယိုဂ်ဗွဲလတူဝံ ‘အလို’ မွဲးဂ် ပိုကေတ်အဓိပ္ပါယ် ‘အလိုအသီ’ လေဝ်ဂွံမာန်၊ ပိုကေတ် အဓိပ္ပါယ် ‘ပိုက်’ လေဝ်ဂွံမာန်ရ။ ‘တပွဲအလိုလောဘတဏှာ’ မွဲးဂ် ‘တပွဲအလိုအသီလောဘတဏှာ’ လေဝ်ကို၊ ‘တပွဲပိုက်လောဘတဏှာ’ လေဝ်ကို ကေတ်ဂွံမာန်ရ။ လအာအဓိပ္ပါယ်ခဲ တုပ်သွတ်တ ဟေင်ရ။ ပွဲမူအေဂံလိက်ဂ်တုန် ဂးလဝ် “the power of desire” တဲ ကေတ်လဝ်အဓိပ္ပါယ် ‘တပွဲ အလိုအသီလောဘတဏှာ’ ရ။

အလေဝ်၊ အလေ - အဓိပ္ပါယ်(၂)

‘နွဲ’ ။ ‘ဥပ္ပါယ်’ ။ ‘ဗြယာဒဲ’ ။

- ချိုန်အာဟံဂွံနိမိတ်မွဲသင်ရ။ အာဂွံနိမိတ် ပွဲလမာတ်ကိုထပိုဘာဝနာ ညးပိက်ကလေင်ကျင် လဗ္ဗကိုဂွကျပ်မဟာဒေဝီရ။ ဂွကျပ်ဟို နိမိတ်သင်ဏအ် ကေတ်ယုတ္တိဟံဂွံ၊ ညးနွဲလိမ်ကျင်ဂ် သိုဗွန်ဗွဲမွဲးကို၊ တွနာဲပိုလွပတေံညိ။ ညးအလေဥပါ တုပ်ညင်ခါကွာ ကိုကလုပ်ဏောင်။ ရိုဟ် တွဲဏအ်ဂ် ညးချပ်ရင်ညွံ ညးကိုသေနာပတိဂမ္ဘိုင်ကျင်သွတ်တဲ ညးပကောံဗိုလ်ပွာန် ကျင် တင်စွေဟ်ကုတွနာဲပိုရ။ ချိုန်ဗညာနဲ ဂွံမိင်ကေတ်ဂလာန်သင်ဂ်တဲ လဟုက်မိင်ပွဲစိုတ်ရ။ (အ ကြိုကမြဲလ္လီရာဇာဓိရာဇ်။ ၇၁။)
- လွတ်မင်ရဲကယျပ်ဆွာတိဂး ဒဒ်(တွညးရာဇာဓိရာဇ်)ကျင်တန်မိင် ပွဲဗျင်တလီသိုက် ဂွံမိင် သိုင်မြာဇူချိုတ်တဲ မိပ်စိုတ်ဗွဲမလောန်ရ။ ဟိုဂး တွတိရာဇာဓိရာဇ်မူနုဗေဟ်မွဲက် ကင်အာ မွဲလွတ်တဲရ။ နွဲဆဗညာလုန်အိန်မွဲဏီရ။ ချပ်အလေဥပါ ကေတ်ဇကုဗညာလုန်အိန်ညင်ဂွံရ။ ယင်ရတွတိရာဇာဓိရာဇ် ဇက်တိတ်ကျင်တဲ ဒက်ဥပါကိုတိတ်ဗတိုက်မွဲကိုမွဲ ဂျင်ကိုဂျင် စိင် ကိုစိင် ချေကိုချေရ။ (အကြိုကမြဲလ္လီရာဇာဓိရာဇ်။ ၁၉၁။)

- ချိန်ခဏဂုံ တွညးရာဇာဓိရာဇ် တီကေတ်သင်္ဂဟံ တီကေတ်ဒဒ္ဒိယရင်မင်ဂံင် နွံရာဇာသာန် ကျင်သင်္ဂဟံ ညာတ်ဂးဟံမွဲအလေဝ်သဥပါရဂးတဲ ဟံ့ကိုဗညာဓရေမ်တိတ်အာမူး ဗမာ တအံဗေဟိုဖေက်ဗေဲ ဗေဲဂးပွန်ရ။ (အကြိုကမြဲလ္လီရာဇာဓိရာဇ်။ ၁၉၆။) (အလေဝ်သ = အလေဝ်။ အလေ။ စွဲဥပါ။)
- ချပ်အလေဥပါမွဲသင် ညံင်ဂံ့အာဂံ့။ ယဝ်ရအာဂံင်ဂျင် ကိုဗမာသမ္ဘိဂးအာဂံင်တိုက်၊ ယဝ်ရ အာဂံင်တိုက် ကိုဗမာသမ္ဘိဂးအာဂံင်ဂျင်။ ဗမာဗေဲအာမံင်ဂံင်တိုက်ရ၊ ပိုအာဂံင်ဂျင် မူဗမာ ဗေဲဗက်ဂတာပ်ရော။ (အကြိုကမြဲလ္လီရာဇာဓိရာဇ်။ ၁၉၉။)
- (တွညးရာဇာဓိရာဇ်)ဟိုဂး “ယဝ်သိုင်ဗြာဇူ သိုင်လုန်အိန် ဂျိုင်တလမျိုသဒ္ဒိ ကိစ္စဆစိုတ် ဏအံဗ် ဟံ့ဒးစံင်တူရ။ လှဟ်ဝံ တဲအဲပိုတ်အာ သိုဓါလွတ်တဲ ချပ်ကသပ်မွဲမွဲ ဗေဲဟံ့ချိုက် ပေင်ရ။” ခွဂ် အာယမန္တယာ လုပ်သီကိမံင်ကွတ်ညးရ။ ယိုက်ပျိုန်မုက္ခဝါ လျှော်ပျိုတိုန်ရ။ “စိုန်ဒ်ညးဓါဂ်ဟံ့မွဲတဲ အဲဒိုက်ကျက်ဂမျိုင်နွံဏီ။ အဲဒိုက်ဒင်သဇိုင် ဂှးပါဒအသံထပ် နဂလာန် အလေဝ်ဥပါ ကေတ်ဂလာန်ပွဲဟံသာဝတီ လျှော်ပျိုညံင်ဂံ့ရအံ။” တွညးရာဇာဓိရာဇ် မိင်သင်္ဂဟံ တဲ မိပ်စိုတ်ဗွဲမလောန်ရ။ (အကြိုကမြဲလ္လီရာဇာဓိရာဇ်။ ၂၀၃။)

သွအလေဝ်

ဝေါဟာရ ‘အလေဝ်’/‘အလေ’ ဂ် ဟိုတ်နွံတ်အဓိပ္ပါယ်(၂)သင် အတိုင်မပွိတ်ထွဲကိုလင် ဗွဲလတူ တေံဂ်ရ ဝေါဟာရ ‘သွအလေဝ်’ မူးဝံင်လေဝ် တိတ်ဒ်အာအဓိပ္ပါယ်(၂)သင်ကိုရ။ ‘သွဂရူကာ’၊ ‘သွဂရူဂါရဝ’၊ ‘သွသပ်ထိုင်’၊ ‘ယိုက်ဒိုက်’၊ ‘သင်ရိုဟ်’၊ ‘သွမ်သွ’ ဂ်မွဲသင်။ ‘သွစွဲ’၊ ‘သွဥပါ’၊ ‘သွပြယာဲ’ ဂ်မွဲသင် မဒ်ရ။

သွအလေဝ် — အဓိပ္ပါယ်(၁) သွဂရူကာ။ သွဂရူဂါရဝ။ သွသပ်ထိုင်။ ယိုက်ဒိုက်။
သင်ရိုဟ်။ သွမ်သွ။
ဂရူဇိုက်သညံ။ အရေးလုပ်သညံ။ မြတ်နိုးတနာပြုသညံ။
to regard, to respect, to value, to care, to favour

- ကြဲတဲမဟံ့မွဲတဲ ဗောဓိသတ်ဒ်သိုင် ဒွဲမဇကုရ။ ဗမူးဗွဲဗွဲ မသွဟ်ကိုဇကုဂ် ဒ်အွာဇကုရ။ ဗမူးအွာတရေတေံဂ် ဟံ့ဗအလေဝ်ရ။ ဗမူးဗျုမွဲဂ် ဒိုက်အာတဲ မံင်ပွဲသိုတရေမွဲရ။ (၅၅၀။ ၆-၂၈၉။ ဒု-၉၃။ အစွဲဝံ။) ပွဲမူဗွာ/ (ဘုရားလောင်းသည်) အဘလွန်သဖြင့် မင်းအဖြစ် သို့ရောက်၏။ ထိုဘုရားလောင်းအား အရာမှပယ်ချအပ်သော အဘ၏ပုရောဟိတ်သည်ရှိ၏။ ထိုပုရောဟိတ်သည် ဆင်းရဲ၍ တခုသောအိမ်အိဉ်နု၏။ (၅၅၀။ ဒု-၅၄၇။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂ်လိက်/ (The Bodhisatta) became king on his father's death. There

နဲသက်လောန် (ဣန္ဒြေသုတေသနလိက်ပတ်မန်-ကိန္ဒိဇ်ချင်အမေရိကန်)

was a family priest of his father's who had been removed from his post, and being very poor lived in an old house. (The Jataka: Vol. I & II: Book III: p-290) (ဟုံပအလေဝ် = ဂရုမစိုက်။ အရေးမလုပ်။ မြတ်နိုးတနာမပြု။ = to disregard, to disrespect)

- “ဗမ္မားဗွဲတအံဉ်ညးဂမ္တိုင်ဂ် ညးစခိုင်ဒါန်အဲဂ်ရ ညးဟုံပအလေဝ်ကိုအဲ။ အစာတရေဝံ ဝိုန်ညး ဟုံဝံဒါန်အဲကို ညးချပ်မင်မွဲရံင်စံင်ဒိုင်အဲ၊ အစာတရေဝံ အဲကိုလွှ် အဲပအစာအဲရ” (သိုင်) ချပ်။ (၅၅၀။ ၆-၂၈၉။ ဒု-၉၅။ အစွောံ။) ဗတ်ဗွာ/ “ထိုပုဏ္ဏားပျိုတို့သည် ငါပေးကမ်း သောဥစ္စာကို စားနေကြကုန်သော်လည်း ငါ့ကိုဂရုမစိုက် မစောင့်ရှောက်ကြကုန်။ ဆရာ ဟောင်းသည်မူကား ငါပေးကမ်းသောဥစ္စာကို မစားရသည်ဖြစ်လင့်ကစား ငါ့ကို ကြည့်ရှု စောင့်ရှောက်နေသေး၏။ ငါသည် ထိုဆရာဟောင်းကို ရာထူးအာဏာပေး၍ ငါ၏ဆရာပြု အံ့” ဟု မင်းသည်ကြံ၏။ (သုတေသီ)
- ဒကာညးကွာန်တအံဉ် ဟုံပအလေဝ်ကိုခမိဂ် ခမိဂ်သွောံစံင်တူတဲ ကလေင်အာဘာဇေတ ဝန်တဲ ဟိုတ်ဒဒ်ဂ် ဂရင်ပိခမိဂမ္တိုင်ရ။ (၅၅၀။ ၆-၂၉၈။ ဒု-၁၁၃။ အစွောံ။) ပွဲမူဗွာ/ လူတို့သည် အရီအသေအမှုကိုမျှလည်း မပြုကြကုန်။ ထိုကျောင်းနေရဟန်းသည် နှလုံးမ သာယာ၍ တဖန်ဇေတဝန်ကျောင်းတော်သို့သွား၍ ထိုအကြောင်းကို ရဟန်းတို့အား ကြား လျှောက်၏။ (၅၅၀။ ဒု-၅၇၃။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ But the villagers would not do their duty by him. He was much discouraged, and went back to Jetavana, where he told the Brethren all about it. (The Jataka: Vol. I & II: Book III: p-304) (ဟုံပအလေဝ် = အရီအသေမပြု = to not regard, not favour)
- သိုင်ချိုတ်အာတဲ ပြောဟိတ်ဂ် မသက္ကုစွဲစွောံဒ်အာရ။ ညးဟုံပအလေဝ်မွဲရ။ (၅၅၀။ ၆-၃၅၃။ ဒု-၂၉၃။ အစွောံ။) ဗတ်ဗွာ/ မင်းသည်သေလွန်၍ ထိုပုရောဟိတ်သည် အား ကိုးရာမဲ့ဖြစ်သွား၏။ ထိုပုရောဟိတ်ကို တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူမျှ အဖက်မလုပ် ဂရုမ စိုက်ကြကုန်။ (သုတေသီ)
- ကာလဗောဓိသတ် မဒ်ထပိုဂိတုဂ် ဝုကျပ်ဖုံဒ်မြမောဝ်တဲ ယိုက်ဒိုက်တွဲမဲဒိုင် ပွဲကောန် ဂ်ရ။ ကာလဂ် သိုင်ကွာ်ကျင်ဂ် ဝုကျပ်စိုန်ညာတ်ကိုရ ဟုံဝံကျွဲဝါင်ဒင်တွင်သိုင်ရ။ ပွဲကာ လဂ် သိုင်ထေပူတ်တဲ “ဧံတွဲမဲဒိုင်ကိုကောန်ဧံတဲ အဲဒ်တွဲသို့ဧံဂ် ဧံဟုံပအလေဝ် မာနကိုအဲဟာ” ဂးတဲ ကလေင်အာကျေရ။ ကိုအာကော်ဗာဇေခါတ် (ကိုဂစိုတ်ကျေဗောဓိ သတ် မဒ်ကောန်သွတ်ဇကုဂ်ရ။) (၅၅၀။ ၆-၃၅၈။ ဒု-၃၀၈။ အစွောံ။) (ပွဲမူဗွာ/ ထို ဓမ္မပါလမင်းသားကို ခုနစ်လရှိသောကာလ၌ မယ်တော်သည် နံ့သာရေဖြင့်ရေချိုး၍ ကစား စေလျက်နေ၏။ မင်းသည် မိဖုရားနေရာအရပ်သို့ သွား၏။ မိဖုရားသည် သားကိုကစားစေ လျက် သား၌ချစ်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ မင်းကိုမြင်၍လည်း နေရာမှမထ၊ မင်းသည် “မိ

ဖုရားကား ယခုကပင်လျှင် သားကိုမှီ၍ မာနပြု၏။ ငါ့ကို **တန်ခုံတန်ခုမျှမမှတ်**၊ သားကြီး သည်ရှိသော်ကား ငါ၌လူဟူသောအမှတ်ကိုမျှ မပြုလတ္တံ့။ ယခုပင်လျှင် ထိုမင်းသားကို သတ်အံ့” ဟု — ခိုးသူသတ်ကို ခေါ်စေ၏။ (၅၅၀။ တ-၃၉။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မှု အင်္ဂလိက်/ When he (the Bodhisatta) was seven months old, his mother had him bathed in scented water and richly dressed and sat playing with him. The king came to the place of her abode. And as she was playing with the boy, being filled with a mother's love for her child, she omitted to rise up on seeing the king. He (the king) thought, “Even now this woman is filled with pride on account of her boy, and does **not value me a straw**, but as the boy grows up, she will think, ----- . “I will have him put to death at once” (said the king and he summoned the executioner into his presence. (The Jataka: Vol. III & IV: Book V: p-118) (ဟံပအလေဝ် = တစ်စုံတစ်ခုမျှမမှတ် = to not value a straw)

- ကြံ့ဝံ့ ခြံ့သာရဘသတ်ထပ်မံ ကျင်စိုပ်တဲ့ ဗမ္မားဝံ့ခြံ့သာရဘသတ်ထပ်မံတဲ့ ကုခြံ့ဝံ့ဟေင် ဗမ္မားမြဲမြန်သွံ့သွံ့ဗွဖာပ်တရ။ ဗမ္မာန်ဂမ္မိုင်ကို ဟံပအလေဝ်ရ။ (၅၅၀။ ၈-၄၁၃။ ဒု- ၅၂၂။ အစွောံ။) ပဲ့မှုဗွာ/ ထိုမူမကာရီပုဏ္ဏားသည် ထိုအရပ်သို့လာကုန်သော အဆင်းရှိကုန်သော သရဘမည်ကုန်သော သားတို့ကိုမြင်၍ ထိုသားတို့၌ ချစ်ခြင်းကိုပြု၍ ဆိတ်တို့ကို မရေ တွက်မှု၍ ဆိတ်တို့အားချီးမြှောက်ခြင်းကို သရဘမည်သောသားတို့အားပြု၍ ---။ (၅၅၀။ တ-၃၆၀။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မှုအင်္ဂလိက်/ Seeing some deer of golden hue who had come, he (the brahmin named Dhumakari) felt a love for them, and **disregarding** his goats he paid the honour due to them to the deer. (The Jataka: Vol.III & IV: Book VII: p-242) (ဟံပအလေဝ် = မရေတွက်မှု၍ = to disregard) (ပအလေဝ် = to regard)

သွအလေဝ် - အဓိပ္ပါယ်(၂)

ဝေါဟာရ ‘သွအလေဝ်’ မှုအဓိပ္ပါယ် ‘သွဥပါ’၊ ‘သွပြယာ’၊ ‘သွပစ္စာ’။ ဖက်ကိုဝေါဟာရ ‘ဥ ပါ’/‘စွာ’ တဲ့ ‘သွအလေဝ်ဥပါ’၊ ‘သွအလေဝ်ဥပါစွာ’ သင်ဝံ့ညးစကာ ဝံ့ဆိုကေတ်ရ။ လူတ်စီ စတ်ရံင်ဝါကျပယိုက်ဂမ္မိုင် မပွတ်ထွေးကိုလင်မွဲသွင်ဝံ့ညး။

- မင်ရဲကယျပ်ဆွာ ကိုယိုက်ဗိုလ်ကလေင်ပွန်။ အဝမင်သီတီသင်ဂ်တဲ့ ပ္ဍဲဝံ့ဗိုလ်ဇကုတဲ့ ထိုန် နိုရ။ ကေတ်ပွတ်စံင်ထောံဂျင်ဗတိုက်ရ။ မင်ရဲကယျပ်ဆွာ ကလေင်စေံကျင် ညာတ်ဒးမတူ မံင်ဂျင်သင်ဂ်တဲ့ တီဒန့်အဝမင်သီ **ပအလေဝ်ဥပါ**သင်ဂ်တဲ့ ကွင်ဒအာရ။ (အကြိုကမြဲလွီရာ ဇာဓိရာဇ်။ ၂၀၁။)

- “ဂလာန်အာယမန္တယာမဟိုဂ် အဲညာတ်ဂးဟံဒ်ယုတ္တိရ။ ဟိုတ်နူမန်ပအလေဝ်ဥပါဂ်ဂိုင်မံင် ညးဟိုမန်ဏအ်ဂ် ပွဲဗုင်ခဲ မွဲနတ်ထပိုရောင်” (ကောန်ဗြကရာဇ်ဗမာ မင်ရဲကယျပ်ဆွာ ဂး။) (အကြိုကမြဲလို့ရာဇာဓိရာဇ်။ ၂၀၅။)
- (သရဲမန်အာယမန္တယာ ပလွေဟ်ဇွမ္မိတ်ဂမ်စိုတ်တဲ နဖံင်တံ့ဗြာတ်ဖိဗက်အာ ပွန်ဗွာတအ် ညာတ် သလှ်ဇွမ္မိတ်ကွဲဂးတဲ ဇရိုဟ်ဇသွေ့ပွိတ်ဏာကွဲရ။) တဲ(အာယမန္တယာ) တိုန်လ တူဒို ကွဲအာဗွဲမပြဟ် အာစိုပ်ဗိုလ်ပွန်ရာဇာဓိရာဇ်ရ။ မတန်မံင်ပွဲဗုင်သေင်ဂ်ရ။ လုပ်အာ လှောင်ပွိရ။ ဟိုတ်မဂ်ပအလေဝ်ဥပါဇ္ဇဲဂ်တဲ ဝံလှောင်ပွိရာဇာပုတ္တ တွအ်သတ်ရ။ (အကြိုကမြဲ လို့ရာဇာဓိရာဇ်။ ၂၀၉။)

(((((((((((((((((((((((((((((( ))))))))))))))))))))))))))))))))

အလိုဇကု။ အလေဝ်ဇကု။

ပွဲအဘိဓာန်မန်အေဂ်လိက်အွာဟာလီဒေဂ် ဝေါဟာရ ‘အလေဝ်’ ဂ် ညးထွးလပ်ဒဒ်ပိုဒ်နာမ်မွဲတဲ ကို လပ်အဓိပ္ပါယ် n. will; self ရ။ ‘အလေဝ်ခဲ’ ဂ် ညးကိုလပ်အဓိပ္ပါယ် of itself ရ။ ဝေါဟာရ ‘အလို’ ဂ်ပွန် ညးကိုလပ်အဓိပ္ပါယ် one’s own တဲ ‘နအလိုဇကု’ ဂ် ညးကိုလပ်အဓိပ္ပါယ် of one’s self, without external aid ရ။

ဗွဲစုတ်တုန် ဝေါဟာရဓါ ‘အလိုဇကု’ ကို ‘အလေဝ်ဇကု’ ဝံ ဒ်ပိုဒ်နာမ်တဲ မွဲအဓိပ္ပါယ်တုပ်သွဟ်ဒ်မွဲ ရ။ ပံင်စုတ်ဝိဘတ်(န+)ဝံတဲ ဒ်ကွဲင်ကြိယာဝိသေသန ‘နအလိုဇကု’ ကို ‘နအလေဝ်ဇကု’ တဲ မွဲအဓိပ္ပါယ်တုပ်သွဟ်ပွန်ရ။ ပွဲလိက်ဇာတ်မသန်ကွဲမသန်စှော် ကျ်ဇွော်အစွေံရပ်စပ်စကာလပ် ဗွဲမဂ်လောန်သန်ဟောင်ရ။ ‘နအလိုဇကု’ ကို ‘နအလေဝ်ဇကု’ ဝံ ဗွဲအဓိက မွဲအဓိပ္ပါယ်(၂)သတ်ရ။ အဓိပ္ပါယ်(၁)ဂ် ဗတ်ဗွာမွဲ ‘မိမိ’/ ‘ကိုယ်တိုင်’/ ‘မိမိကိုယ်တိုင်’/ ‘လူကိုယ်တိုင်’ မဒ်တဲ၊ ဗတ် အေဂ်လိက်မွဲ ‘oneself’/ ‘in person’ မဒ်ရ။ အဓိပ္ပါယ်(၂)ဂ်တုန် ဗတ်ဘာသာဗွာမွဲ ‘မိမိဆန္ဒ အလျောက်’/ ‘မိမိသဘောအလျောက်’/ ‘အလိုအလျောက်’ မဒ်တဲ၊ ဗတ်ဘာသာအေဂ်လိက်မွဲ ‘of one’s own accord’/ ‘without external aid or influence’/ ‘of one’s own’ မဒ်ရ။ ပွဲအဓိပ္ပါယ်ခဲ(၂)သတ်ဝံဂ် မွဲမွဲသတ်ဝင်လေဝ် ကေတ်မာန်တဲ မွဲအခိုင်ခပ် မွဲမွဲဒ်မြိပ် အဓိပ္ပါယ်သို(၂)သတ်ဝံလေဝ် ကေတ်မာန်ရ။

ပွဲခေတ်ပိုတဲဏအ်ဂ် ဝေါဟာရ ‘အလိုဇကု’ ဝံမွဲဟောင် ညးဂမ္တိုင်တီဂိုင် ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဘာသာဗွာ ‘ကိုယ်တိုင်’ ဂ်ရ။ ဝေါဟာရ ‘အလေဝ်ဇကု’ ဂ်တုန် မွိတ်တီလေဝ်အေန် မွိတ်စကာလေဝ်အေန်ရ။